

Skörd av potatis 2015

JO0603

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration.....	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	5
1.1	Statistiska målstorheter	5
1.1.1	Objekt och population	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	6
1.1.5	Referenstider	6
1.2.	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	7
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	7
2.2	Osäkerhetskällor.....	7
2.2.1	Urval.....	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	9

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	10
3.1	Frekvens	10
3.2	Framställningstid	10
3.3	Punktlighet	10
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	10
4.1	Jämförbarhet över tiden	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	12
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	12
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	13
5.1	Spridningsformer	13
5.2	Presentation	13
5.3	Dokumentation	13
5.4	Tillgång till primärmaterial	13
5.5	Upplysningstjänster	13

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- och skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Jordbrukets produktion

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 - 15 59 33
Telefax: 036 - 34 01 96
E-post: fornamn.efternamn@jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Regioner och miljö, lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Gunnel Wahlstedt
Telefon: 019 - 17 62 45
Telefax: 019 - 17 70 87
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Arbete med framtagning av gallringsföreskrifter pågår.

A.9 EU-reglering

Inom EU regleras merparten av denna statistik genom Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik samt kommissionens delegerade förordning 2015/1557 av den 13 juli 2015 om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 543/2009 om skördestatistik. Dessutom finns sedan i juni 2015 en överenskommelse inom det europeiska statistiksystemet (ESS) om att de länder (däribland Sverige) som godkänt överenskommelsen ska leverera ytterligare variabler och skördeprognoser till Eurostat, i den mån uppgifterna finns tillgängliga.

A.10 Syfte och historik

Svensk jordbruksstatistik har löpande samlats in sedan 1799, då landshövdingarna lämnade skördeomdömen tre gånger per år. Jordbruksstatistiken har förändrats mycket under åren som gått och en beskrivning av utvecklingen finns redovisad i Svensk jordbruksstatistik 200 år (SCB, 1999). Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet och utformades då främst för skördeskadestyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Den objektiva metoden innebar att provytor skördades på utvalda fält. Provyterresultaten låg sedan till grund för beräkningarna. Det statliga skördeskadestyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av LRF. När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Huvudsyftet är numera att vara grundkälla för uppskattning av vegetabilieproduktionens storlek samt att uppfylla statistikkraven från EU. En viktig användning är för beräkning av jordbrukets inkomster av vegetabilier i EAA (Economic Accounts for Agriculture), som är en ekonomisk kalkyl för jordbrukssektorn. Denna används bl.a. i nationalräkenskaperna.

SCB: s objektiva skördeuppskattningar utfördes i potatis t.o.m. 1998. Fr.o.m. 1999 baseras skördestatistiken för potatis på insamling av uppgifter direkt från jordbrukarna.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken över skörd av potatis utnyttjas som underlag för myndigheter och näringsliv inom områdena jordbruk, ekonomi och miljö. Resultaten används också som underlag för rapportering till EU.

Användare av skördestatistiken och exempel på användning:

- Jordbruksverket: Indata i ekonomiska kalkyler, internationell rapportering, försörjningsbalansberäkningar, beredskapsplanering, underlag för jordbrukspolitiska bedömningar (bl.a. för områdesindelningar och stödnivåer för EU:s arealbaserade stöd), underlag för bidragskalkyler. Indata till Sveriges klimatrapportering.
- SCB: Rapportering till Eurostat enligt en bindande förordning. Underlag till normskördeberäkningar, underlag för beräkning av kväve- och fosforbalanser för svensk åkermark. Skördestatistiken ingår också som underlag till de nationalräkenskaper som SCB tar fram. Här är det Jordbruksverket som skickar resultaten till SCB i form av den ekonomiska kalkylen för jordbrukssektorn.
- Lantbruksuniversitet, lantbruksskolor: Undervisning, rådgivning, forskning inom flera områden (bl.a. näringsämnenas kretslopp, beräkning av risk för näringsläckage till vattendrag och vädrets inverkan på skördenivåerna), planering av försök, underlag för kalkyler m.m.
- Länsstyrelserna: Hantering av ärenden i samband med vissa stödåtgärder, värdering av åkermark, beredskapsplanering och viss rådgivning.
- Företag för handel och vidareförädling: Export/importplanering, planering av mottagning och lagring, marknadsbevakning.
- Lantbruksföretag: Jämförelse av gårdens avkastningsnivåer med årets hektarskördar och med normskördarna, indata i bidragskalkyler för olika grödor.
- Övrig användning: Uppgifterna ingår som en del i den allmänna information som den officiella statistiken täcker in. Användare här är bl.a. massmedia, allmänhet och jordbrukets egna organisationer.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter på ett webbformulär eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare. Jordbrukare som inte svarar via internet kontaktas per telefon. Information samlas in om totala bärgade kvantiteter. Med ledning av företagets grödareal beräknas företagets hektarskörd. Arealuppgiften är i regel densamma som jordbrukaren redovisat i sin ansökan om arealbaserade stöd (SAM-ansökan) tidigare under året.

Separata urval dras för matpotatis respektive potatis för stärkelse. På basis av skattade hektarskördar och aktuella grödarealer beräknas totala skördar. Vid skattningen av preliminära totalskördar användes under åren 2011 och 2012 arealuppgifter från det preliminära Lantbruksregistret (LBR). Under åren 2013–2015 användes istället grödarealer baserade på ett senare uttag från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd, ett uttag som

gjordes under juli eller augusti. Därmed kunde årets arealändringar komma med i beräkningsunderlaget. Det är samma arealunderlag som använts i Jordbruksverkets Skördeprognos för spannmål och oljeväxter och avser för år 2015 all stödansökt areal 2015-08-06.

Vid den slutliga skattningen av totalskördar används grödarealer från det slutliga Lantbruksregistret som från och med år 2000 baseras på grödarealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Preliminära resultat publiceras i december och under efterföljande vår publiceras ett Statistiskt meddelande med slutliga uppgifter om skördens storlek.

A.13 Internationell rapportering

Rapportering till Eurostat sker tre gånger per år. Se även under A.9.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inför 2016 års skördeundersökning har en omfattande modernisering av webbsystemet för insamling av uppgifter genomförts. Uppgifter om potatisskördens kvalitet kommer inte längre att samlas in från och med 2016 års undersökning, eftersom användningen av dessa uppgifter var liten.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik redovisar 2015 års total- och hektarskördar för matpotatis och potatis för stärkelse, både för riket totalt och med regional uppdelning. Statistiken baseras på uppgifter som samlas in via urvalsundersökningar.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

- hektarskördar 2015 för matpotatis och potatis för stärkelse
- totalskördar 2015 för matpotatis och potatis för stärkelse
- obärgade arealer 2015 för matpotatis och potatis för stärkelse

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2015. Med jordbruksföretag avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

1.1.2 Variabler

De huvudvariabler som redovisas i de Statistiska meddelandena är:

- odlad areal (hektar)
- totalskörd (ton)
- hektarskörd (kg/ha) total
- hektarskörd (kg/ha) reducerad
- obärgad areal (hektar och procent)

Utöver detta redovisas följande information:

- medelfel (procent)
- antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna
- antal jordbruksföretag i urvalet (i preliminär statistik endast på riksnivå)
- antal svarande jordbruksföretag (endast i slutlig statistik)
- antal jordbruksföretag i bortfallet (i preliminär statistik endast på riksnivå)

Information som redovisas i detta dokument:

- vändteg, osatt areal (procent)
- uppgifter om odlingar mindre än 0,5 hektar (hektar, kilo/hektar, ton)
- uppgifter om färskpotatis (procent, kilo/hektar)
- uppgift om skörd av matpotatis utom färskpotatis (kilo/hektar)
- bedömning av bortsortering (endast matpotatis)
- bedömning av skördens kvalitet

Dessutom samlas följande uppgifter in från företagen i undersökningen om matpotatis:

- ekologiskt odlad areal (hektar)
- ekologiskt odlad skörd (ton och kg/ha)

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av *totaler* (t.ex. totalskördar och obärgade arealer) och *kvoter* (t.ex. hektarskördar och andelar obärgade arealer).

1.1.4 Redovisningsgrupper

Redovisning sker för riket totalt och uppdelat på län och produktionsområden. I preliminär statistik för stärkelsepotatis redovisas resultat för de län där odlingen har störst omfattning och resterande län redovisas tillsammans. Sverige är indelat i 8 produktionsområden utgående från de naturliga förutsättningarna för jordbruk. Indelningen i produktionsområden finns redovisad i "Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1998", MIS 1998:1.

Skattningar redovisas för följande grödor:

- Matpotatis
- Potatis för stärkelse

1.1.5 Referenstider

Växtodlingsår.

1.2. Fullständighet

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna undersökning kan urvalsfel, täckningsfel, mätfel, bortfallsfel och bearbetningsfel förekomma. Av dessa fel torde i första hand urvalsfelen men till viss del även mätfelen påverka tillförlitligheten i statistiken. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt enbart genom precisionen (relativa medelfelet) i skattningarna, vilket främst avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Från detta register hämtas ett urval av jordbruk för att ingå i uppgifts-
insamlingen. Urvalspopulationen är en delmängd av registret och utgörs av jord-
bruksföretag med mer än 5,0 hektar åkermark som odlar undersökningsgrödan
matpotatis respektive potatis för stärkelse.

Landet är indelat i 106 skördeområden (SKO), i första hand avsedda att ligga till
grund för skördestatistiken. Huvudprincipen för indelningen har varit att bilda
områden som är så homogena som möjligt beträffande skördeavkastningen.
Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

För 2015 års undersökning uttogs totalt 909 företag med matpotatisodling och
190 företag med odling av potatis för stärkelse i respektive urval.

För matpotatis är urvalet stratifierat efter produktionsområde och gårdarnas
odlingsareal, totalt 21 strata. Fem skördeområden i fjällbygd där praktiskt taget
ingen odling av matpotatis förekommer har undantagits. För potatis för stärkelse
är urvalet stratifierat efter odlingsområde och företagets odlingsareal, totalt 9
strata. Uttagning av företagen sker med hjälp av ett obundet slumpmässigt urval
inom strata.

2.2.2 Ramtäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället kan
förändringar ske i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och
företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med
2001 utgörs urvalsramen av företag i årets aktuella register med stödansökning-
ar. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. I övertäck-
ningen inkluderas företag som visat sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket
just för potatis är tämligen vanligt.

Arealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd utgör van-
ligen en annan typ av undertäckning. Dessa arealer är av marginell betydelse
och brukar normalt inte ingå i skördeundersökningarna eftersom information om
fördelningen på de olika grödorna saknas. Under 2013 genomförde Jordbruks-
verket en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker
om arealbaserade stöd. Dessa grödarealer ingår därmed i statistiken om Jord-
bruksmarkens användning 2013. Arealer baserade på denna undersökning an-
vänds till en del även i statistiken om Jordbruksmarkens användning 2014 och
2015. Grödarealerna som redovisades för matpotatis vid jordbruksföretag i LBR
som inte sökte stöd motsvarar 9 hektar eller 0,05 % av den totala grödarealen.

Ingen odling av potatis för stärkelse redovisades för jordbruksföretagen som inte sökt arealbaserade stöd.

2.2.3 Mätning

Uppgifterna samlas in ett webbsystem särskilt framtaget för skördestatistiken både i de fall då jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter direkt till SCB och då motsvarande uppgifter hämtas in genom telefonintervjuer. För att lantbrukarna ska känna trygghet vid uppgiftslämnandet och för att minska risken för missförstånd används intervjuare som har lantbrukserfarenhet. Dessa intervjuare kan också bedöma om uppgifterna är rimliga och reda ut eventuella oklarheter direkt med uppgiftslämnarna. Webbsystemet innehåller dessutom olika kontroller för att undvika misstag möjligaste mån. En presentation av webbformuläret finns i en så kallad Fördjupad dokumentation av statistiken. Den finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, vegetabilieproduktion."

Många jordbrukare uppger att det är svårt att bedöma skördens storlek eftersom uppgiftsinsamlingen ofta infaller innan man hunnit leverera eller börjat sortera sin skörd.

För 1999 års skörd gjordes en ny förfrågan om skördens storlek efter avslutad säsong när hela skörden sålts eller använts. Resultatet visade att det inte var signifikant skillnad mellan det jordbrukaren uppgav på hösten och den uppgift som lämnades efter avslutad säsong våren därpå. Den beräknade totalskörden minskade mellan uppgiftstillfällena med $2\ 100 \pm 6\ 300$ ton. För totalskörden som 1999 var 675 200 ton innebar det en minskning med 0,3 %.

Förekomsten av obärgade arealer kan variera mycket mellan olika företag och regioner. Detta medför att uppgifterna om obärgade arealer är osäkra.

2.2.4 Svartsbortfall

I den slutliga redovisningen redovisas bortfallet av undersökningsenheter fördelat på län, produktionsområden och riket. I den preliminära redovisningen anges bortfallets storlek för riket. Bortfallet hanteras med rak uppräknings inom strata. Det är en metod som fungerar bra om svarsbenägenheten är i stort sett lika för objekten inom de strata (urvalsgrupper) som använts. Säg till exempel att bara hälften har svarat inom ett stratum bestående av potatisodlare med en odlingsareal mindre än 0,5 hektar. För att statistiken inte ska bli snedvriden måste de odlare som svarat representera dubbelt så många odlare jämfört med om alla svarat. I beräkningen innebär det att man kompenserar för bortfallet genom att ge dessa odlares svar dubbel vikt. Bortfallet bedöms inte leda till några systematiska fel.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifterna granskas vid SCB. I samband med bearbetning av uppgifterna görs manuella och maskinella kontroller. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

När hektarskörden beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskörden. Ingen redovisning av hektarskörd per skördad areal görs.

Den totala hektarskörden, som är en bruttoskörd, tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisnings-

gruppen. Den reducerade hektarskörden erhålls genom att dessutom korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande. Reducering av skörden p.g.a. småfallande och bortsortering sker med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande och t.ex. rötskadade knölar på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigering för bortsortering. Totalskörden beräknas genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med arealuppgifter baserade på Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Säkerheten i bearbetningarna bedöms vara god.

2.2.6 Modellantaganden

Bortsortering av småfallande och rötskadade knölar framräknas med hjälp av standardtal (se avsnitt 2.2.5).

Hektarskördeskattningen baseras på uppgifter från företag med mer än 5,0 hektar åkermark. Vid beräkning av preliminär totalskörd för år 2015 används grödarealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd och omfattar all stödansökt areal. Härvid görs ett antagande om att hektarskörden är densamma för företag med upp till 5,0 hektar åker som för större företag. Till den slutliga beräkningen av totalskörd används slutliga arealer från LBR. Även vid denna beräkning av totalskördar görs antagandet att hektarskörden är densamma för företag med mindre än 5 hektar åker som för de större undersökta företagen. Detta ger en liten överskattning av totalskörden, men har en liten påverkan på säkerheten. Den odlade matpotatisarealen 2015 på företag med upp till 5,0 hektar åker var 57 hektar, vilket motsvarade 0,3 % av den totala matpotatisarealen.

Undersökningen täcker inte lagringsförluster även om en del av dessa kan ha beaktats när jordbrukarna lämnar uppgifter om skördens storlek.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Som mått på precisionen anges det relativa medelfelet uttryckt i procent av den skattade skörden. Medelfelet avspeglar främst urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas på följande sätt. För en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och med ett medelfel på 1,0 % (dvs. 300 kg/ha) kan man med liten felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (dvs. 29 400 – 30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörden. Detta gäller under förutsättning att andra fel än slumpfelen är små. Hur stort medelfel som kan accepteras sammanhänger med statistikens användning.

För att skörderesultat för en gröda ska redovisas krävs att det finns uppgifter från minst 20 företag och att medelfelet är högst 35 %. Från och med 2011 års slutliga statistik redovisas medelfel även för obärgade arealer. För att obärgad areal ska redovisas ska redovisas krävs att det finns skördeuppgifter från minst 20 företag. För obärgade arealer och för arealer skördade som grönfoder finns ingen begränsning gällande medelfel. De högsta medelfelen finns vanligen när arealerna är förhållandevis små.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs årligen under hösten. Potatisskördar och obärgade arealer publiceras årligen vid två tillfällen:

- Preliminära resultat i december
- Slutliga resultat på våren efterföljande år

3.2 Framställningstid

Preliminära resultat publiceras ca 1 månad efter att årets skörd avslutats. Slutliga resultat publiceras 6 månader efter att skörden avslutats.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan för Sveriges officiella statistik. Vissa mindre avvikelser kan förekomma för den preliminära statistiken beroende på att skörden ibland försenas till följd av årsmånen. Exempelvis kan uppgiftsinsamlingen behöva senareläggas om det har varit en regnig höst. Beräkning av slutliga skörderesultat görs när slutliga arealuppgifter finns tillgängliga.

B.4 Jämförbarhet och sam användbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Uppgiftsinsamling med provtagning fram till och med 1998

Från och med 1999 ersattes SCB:s objektiva skördeuppskattningar med provtagning i fält med att uppgifterna istället inhämtas direkt ifrån jordbrukarna. Metodändringen gör det svårt att direkt jämföra senare års resultat med resultaten fram t.o.m. 1998. År 1992 gjordes en provstudie där en postenkätmetod jämfördes med den objektiva metoden. Postenkätmetodens resultat visade sig då på riksnivå understiga den objektiva med nästan 20 %. De viktigaste orsakerna till skillnaderna i nivå mellan de båda metoderna var:

- I den objektiva skattningen vägdes proven direkt ute i fält. Ingen korrigering gjordes för s.k. lättnad som inträffar när knölarna efter upptagning erhåller en ny vätskejämvtikt gentemot omgivande luft i stället för den jämvikt som rådde när knölen låg i fuktig jord. Vikt förlusten ökar under lagringstiden, uppskattningsvis uppgår den till minst 5 %.
- I de objektiva skördeuppskattningarna användes hektarskörden för matpotatis upptagen efter 15 augusti för beräkning av totalskörden. Ingen korrigering gjordes för den lägre skördenivå som färskpotatisodlingarna har, vilket görs i nuvarande undersökning. För 2015 är hektarskörden 2,1 ton per hektar lägre och totalskörden drygt 6 % lägre eftersom hänsyn numera tas till färskpotatisens avkastningsnivåer.

Punkterna ovan gav en högre nivå på såväl hektarskördar som totalskördar fram t.o.m. 1998.

Vändtegar ingår i arealen

För 2015 beräknas 3,2 % av den redovisade matpotatisarealen vara vändtegar eller annan osatt areal. Hektarskörden beräknas numera på arealer inklusive vändteg. Fr.o.m. 1999 görs ingen korrigering ned till besädd areal. Detta gör att hektarskörden blir något underskattad jämfört med i de objektiva skördeuppskattningarna, men totalskörden påverkas inte. Senast korrigering till besädd

areal (arealer exklusive osatt areal) gjordes var 1998 (J 16 SM 9901) och korrigeringstalen för matpotatis var då 0,98 för Södra och mellersta Sveriges slättbygder och 0,95 för Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder samt norra Sverige. Korrigeringstalet multiplicerades med lantbruksregistrets areal för att erhålla besädd areal.

Potatisodlingar mindre än 0,5 hektar ingår fr.o.m. år 2000

Fram till och med 1999 redovisades potatisstatistiken för odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Vid redovisning internationellt har detta varit en nackdel och från och med år 2000 ingår även de små odlingarna i skattningen av skörden. För år 1999 var arealen matpotatis på odlingar mindre än 0,5 hektar ca 1 000 hektar, år 2005 hade denna areal minskat till ca 500 hektar. År 2011 omfattade dessa odlingar 250 hektar. För 2014 respektive 2015 redovisas odlingar mindre än 0,5 hektar omfatta uppemot drygt 200 hektar. Arealen för riket ökar med dessa arealer jämfört med arealen redovisad fram till och med 1999. Skördenivån för dessa odlingar är dock lägre än genomsnittet och betydelsen för totalskörden blir därför begränsad. Arealen 200 hektar och en skattad hektarskörd på 8,6 ton/hektar ger ett bidrag på 1 600 ton (0,3 %) till totalskörden för riket. För potatis för stärkelse har denna förändring ingen betydelse eftersom det i princip inte förekommer några så små odlingar av potatis för stärkelse.

Skörd av färskpotatis och matpotatis utom färskpotatis

Avkastningen för färskpotatis skattas till 20 990 kg/ha för riket. Av rikets matpotatisareal redovisades 17 % som färskpotatisodlingar. Alla sorter som lantbrukaren anser vara färskpotatisorter ingår i skattningen.

Reducerad hektarskörd för matpotatis utom färskpotatis skattas till 33 650 kg/ha på riksnivå för år 2015. Den uppgiften är mer jämförbar med uppgifterna om reducerad hektarskörd före 1999 från de objektiva skördeuppskattningarna.

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Resultaten redovisas i följande tablå sorterade i fallande ordning.

Kvalitetsegenskap	Antal brukare som angav att egenskapen förekom i större utsträckning än normalt (procent)
Små knölar	16
Rötskador	10
Gröna knölar	8
Stora knölar	6
Kvävningsskador	5
Larvskador	3
Skorv	3
Sprickor	2
Mekaniska skador	1
Missformade knölar	1
Rostringar	1
Frost	1

Liksom föregående år var små knölar det som rapporterades oftast. För 2015 års skörd uppgav 16 % av brukarna att små knölar förekom i större utsträckning än normalt, en minskning med 7 procentenheter jämfört med föregående år slutliga uppgifter. Rötskador rapporterades av 10 % av lantbrukarna förekomma i större uträkning än normalt, en minskning med 5 procentenheter gentemot föregående

år. Även skorv rapporterades förekomma i mindre omfattning än föregående år, också en minskning med 5 procentenheter jämfört med 2014. Kvävningsskador rapporterades förekomma i större utsträckning än föregående år. Ökningen gentemot föregående år var omkring 3 procentenheter. För övriga kvalitetsegenskaper; stora knölar, gröna knölar, sprickor, frostskadade knölar, missformade knölar, larvskador, mekaniska skador och rostringar var skillnaden jämfört med föregående år mindre än 3 procentenheter.

Jordbrukarna gjorde även en bedömning om bortsorteringen var större än normalt. Där angav 57 % att bortsorteringen inte var större än normalt medan 13 % ansåg att så var fallet. Andelen brukare som ansåg att bortsorteringen var större än normalt minskade med 6 procentenheter jämfört med föregående år. Andelen brukare som ansåg att bortsorteringen var mindre än normalt ökade med 5 procentenheter jämfört med 2014. Återstående 30 % av jordbrukarna hade ingen uppfattning då de t.ex. sålde potatisen utan sortering eller inte börjat sortera potatisen ännu. Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande information till de standardtal för bortsortering som används vid beräkningen av den reducerade skördens storlek. Standardtalen tas fram som medeltal för 10 år.

I undersökningen om potatis för stärkelse gjordes endast en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt. Där angav 99 % att förekomsten av rötskadade inte förekom i större utsträckning än normalt, 0 % angav att det fanns mer rötskadade knölar än normalt och 1 % angav "vet ej".

Insamling via internet fr.o.m. 2006

För åren 1999–2005 samlades uppgifterna in via postenkät med telefonuppföljning för ej inkomna blanketter. Fr.o.m. 2006 erbjuds jordbrukarna istället att lämna uppgifter via internet och telefonuppföljning görs sedan för dem som inte svarat.

Arealerna baseras på stödansökningar

Vid beräkning av totalskördar multipliceras skattade hektarskördar med grödarealen. Från och med år 2000 baseras arealuppgifterna på uppgifter som jordbrukarna lämnat i sina ansökningar om arealbaserade stöd. Under 2013 har en undersökning om grödarealer vid jordbruksföretag som inte ansöker om arealbaserade stöd genomförts. Undersökningsresultaten visar att odlingen av potatis var marginell på dessa företag. Se även avsnitt 2.2.2.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med skördestatistik för andra länder inom EU är god.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

God samanvändbarhet med annan jordbruksstatistik föreligger. Uppgifter om preliminära grödarealer för 2015 redovisas i Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1502). Uppgifter om slutliga grödarealer för 2015 redovisas i Statistiskt meddelande (JO 10 SM 1601).

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras årligen i Statistiska meddelanden (SM-serie JO) och i vissa fall också genom statistiknyheter. Publiceringen sker på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Den slutliga statistiken för tidigare år (vissa delar fr.o.m. år 1913) finns tillgänglig i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se/statistikdatabasen). Statistik från databaserna ger möjlighet till sammanställning av egna tabeller och diagram.

5.2 Presentation

En sammanfattning av resultaten redovisas i "Jordbruksstatistisk sammanställning 2015" på Jordbruksverkets och SCB:s webbplatser (tidigare Jordbruksstatistisk årsbok).

5.3 Dokumentation

Dokumentation sker i Statistiska meddelanden; serie JO 16 och JO 17 och i denna Beskrivning av statistiken. Dessutom finns en s.k. Fördjupad dokumentation av statistiken. Den finns publicerad på Jordbruksverkets webbplats under "Mer om statistiken, vegetabilieproduktion."

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata som inte gallrats finns arkiverat vid Riksarkivet eller för senare år sparad vid SCB i avvaktan på arkivering eller gallring. Specialbearbetningar kan utföras mot betalning enligt självkostnadsprincipen.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontaktas SCB:
Gunnel Wahlstedt, tfn 019 – 17 62 45, e-post fornamn.efternamn@scb.se
Gerda Ländell, tfn 019 - 17 68 07, e-post fornamn.efternamn@scb.se